

ROMANA ȘUFANĂ

***GHIDUL PROFESORULUI DEBUTANT
DE
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
CLASA A IX-A***

Editura Sfântul Ierarh Nicolae
2009

ISBN 978-606-92245-9-5

CUPRINS

Prefață.....	4
I Adolescența.....	5
Mircea Eliade, <i>Romanul adolescentului miop</i>	5
Mihai Eminescu, <i>Fiind băiet păduri cutreieram</i>	7
II Familia.....	9
Ioan Slavici, <i>Mara</i>	9
Marin Preda, <i>Moromeții</i>	10
III Iubirea.....	12
Mihai Eminescu, <i>Floare albastră</i>	12
Mircea Eliade, <i>Maitreyi</i>	14
IV Lumi fantastice.....	17
Ion Creangă, <i>Povestea lui Harap-Alb</i>	17
Mircea Eliade, <i>La țigănci</i>	19
Ficțiune și realitate.....	25
Literatură și alte arte.....	27

PREFAȚĂ

Prin intermediul lucrării de față am dorit să aducem ceva nou și util pentru cei care se află la început de drum, lipsiți de cunoștințe practice sau experiență la catedră, dar dornici și plini de elan să devină buni profesori.

Având în vedere că Limba și literatura română este considerată, pe bună dreptate, o disciplină de bază în școlile noastre, trebuie să tindem spre a deveni cei mai buni. Iar pentru aceasta este nevoie nu numai de cunoașterea metodelor moderne, centrate pe gândirea și creativitatea elevilor, ci și de curajul aplicării lor. Din păcate, se constată că majoritatea cărților de pedagogie sau metodică se rezumă doar la a prezenta aceste strategii didactice și nu aduc prea multe exemple practice. Pe de altă parte, manualele școlare nu oferă suportul necesar pentru exersarea unor metode activ-participative.

De aceea am considerat necesar demersul nostru de a crea un mic ghid practic pentru profesorul debutant. Am respectat cerințele programei școlare noi și am ales opere literare dintre cele mai importante și cele mai indicate de studiat de către elevii clasei a IX-a.

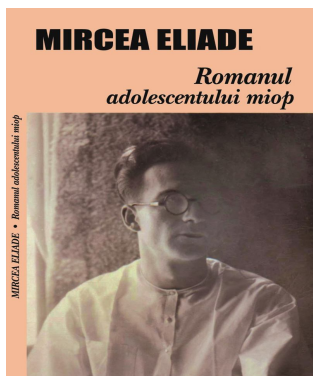
Avem acum speranța că, prin acest ghid, vom fi de folos cadrelor didactice, acestea având o bază de lucru care se poate folosi la clasă sau se poate adapta cerințelor specifice ale elevilor.

Autoarea

I ADOLESCENȚA

1. Citește fragmentul din romanul lui Mircea Eliade:

Mircea Eliade, *Romanul adolescentului miop*

„Prietenul meu, Marcu, e înalt, uscat, cu ochii mari și bulbucăți, părul creț, mâinile lungi, picioarele lungi. Stă în banca din fund și citește romane franțuzești. Băieții îl cred prost și îi spun, din pricina lungimii nasului, „Țândărică”; iar pentru că e evreu îl mai strigă și „Mărcălă”. Marcu nu se supără nici de o poreclă, nici de cealaltă. Vine în fiecare dimineață cu romanul în ghiozdan și-l citește liniștit în fund. Dacă e zgomot, se încruntă și citește. Dacă băieții sar pe bănci, își îndeasă degetele în urechi și citește. Dacă luptele se dau chiar în banca lui, se mută în altă bancă și citește.

Citește romanul.

Citește și când profesorii se găsesc în clasă. Atunci își reazimă cartea de spinarea colegului din față. Citește și când explică profesorii, pentru că Marcu crede că profesorii sunt, fără excepție, nerozi, iar explicațiile lor, vătămătoare unui creier sănătos. Îi spune câteodată vreun vecin:

- Marcule, e aproape de tine!

Adică sunt ascultați vecinii lui de catalog. Marcu își ridică necăjit de pe carte ochii bulbucăți. Se interesează de lecția din ziua aceea. Cere câteodată și lămuriri. Dacă poate să-l „ducă” pe profesor, nu se dă în lături. Numai să nu-l țină mult la lecție, pentru că romanul trebuie citit. Când, însă, se așteaptă să-l asculte la chimie, nu se tulbură. Știe că în orice caz va lua „insuficient”.

- Ionescu Corneliu, Ionescu Stelian, Mălureanu Marcu...

Un băiat îl înghiontește:

- Ieși, Marcule, că te-a strigat.

Și Marcu se oprește lângă tablă, cu mâinile încrucișate. Când îi vine rândul și Toivinovici îl întreabă, răspunde liniștit:

- Nu știu, domnule.
- Dar prepararea în industrie a acidului sulfuric o știi?
- Nu știu, domnule.

Toivinovici întreabă pe primii doi, care au „tocit” toată săptămâna.

- Destul. Marcu, poți să-mi scrii formula dezvoltată a acidului pentafosforic?
- Nu știu, domnule.
- La loc, Marcu.

Se întoarce zâmbind, izbindu-se cu mâinile lungi de pupitre.

În bancă se supără pe vecini:

- De ce mi-ați închis cartea?

Odată l-a prins Noisil citind în timpul orei. Explica fazele războiului de o sută de ani și se plimba de la un capăt la altul al clasei. Îl zărește pe Marcu citind cu patimă volumul I din *Roșu și negru*, pe care i-l împrumutasem eu.

Fără veste, îi pune mâna pe umăr:

- Nu se face lectură la ora de istorie! Știi ce-am spus până acum?

Marcu nu știa nimic și Noisil îl elimină pe trei zile.

- Cartea s-o dăruieți bibliotecii liceului, hotărî Noisil, adresându-se cestorului.

Iar eu îmi aminteam cu durere că era cartea mea.

Când a venit Marcu iar la școală, ne-a mărturisit că cei de acasă n-au aflat nimic, pentru că el pleca dimineața cu ghiozdanul și citea romane în Cișmigiu, până auzea sunând fabricile.

- Să-i dea Dumnezeu sănătate lui Noisil, că numai datorită lui am putut sfârși *Les Misérables*.”

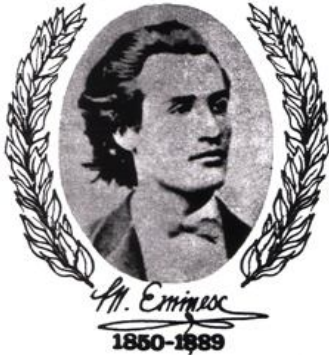
A). Imaginează-ți și creează un desen semnificativ pentru scena descrisă în fragment.

B). Scrie o compunere de cel puțin două pagini în care să exprimi importanța cărții la vârsta adolescenței.

C). Citește integral romanul scris de Eliade și alcătuește un jurnal de lectură în care să cuprinzi:

- momentele cele mai importante pe care le-ai reținut din roman;
- ce ți-a plăcut cel mai mult în opera literară;
- ce învățături morale ai obținut în urma lecturii;
- desene inspirate din roman.

2. Se dă textul:

Mihai Eminescu, *Fiind băiet păduri cutreieram*

Fiind băiet păduri cutreieram
Și mă culcam ades lângă izvor,
Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam
S-aud cum apa sună-ncetișor:
Un freamăt lin trecea din ram în ram
Și un miros venea adormitor.
Astfel ades eu nopți întregi am mas,
Blând îngânat de-al valurilor glas.

Răsare luna,-mi bate drept în față:
Un rai din basme văd printre pleoape,
Pe câmpi un val de arginție ceață,
Sclipiri pe cer, văpaie preste ape,
Un bucium cântă tainic cu dulceață,
Sunând din ce în ce tot mai aproape...
Pe frunze-uscate sau prin naltul ierbii,
Părea c-aud venind în cete cerbii.

Alături teiul vechi mi se deschide:
Din el ieși o tânără crăiasă,
Pluteau în lacrimi ochii-mi plini de vise,
Cu fruntea ei într-o maramă deasă,
Cu ochii mari, cu gura-abia închisă;
Ca-n somn încet-încet pe frunze pasă,
Călcând pe vârful micului picior,
Veni alături, mă privi cu dor.

Și ah, era atâta de frumoasă,
Cum numa-n vis o dată-n viața ta
Un înger blând cu fața radioasă,

Venind din cer se poate arăta;
Iar păru-i blond și moale ca mătasa
Grumazul alb și umerii-i vădea.
Prin hainele de tort subțire, fin,
Se vede trupul ei cel alb deplin .

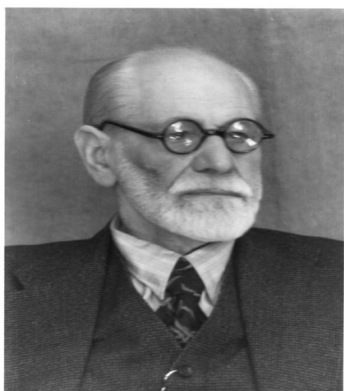
A). Identifică teme și motive literare prezente în text.

B). Așa cum afirma S. Freud în *Interpretarea viselor*, visul poate fi considerat “calea regală pentru a ajunge la cunoașterea sufletului”. Realizează o paralelă literară între visul adolescentului din poezia de mai sus și visul Cătălinei în poemul *Luceafărul*, structurându-ți lucrarea pe relevarea asemănarilor și a deosebirilor.

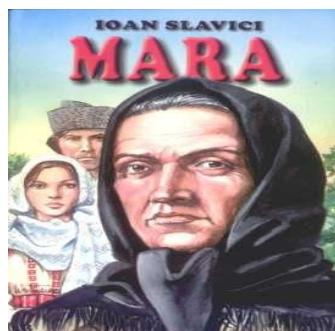
C). Recunoaște figurile de stil din poezie și comentează alegerea lor.

D). Compune o poezie scurtă în care să descrii activitățile tale de relaxare.

Sigmund Freud (n. 6 mai 1856, Freiberg, astăzi Přibor/Republica Cehă - d. 23 septembrie 1939, Londra) a fost un medic neuropsihiatru evreu austriac, fondator al școlii psihologice de psihanaliză.

II FAMILIA

1. Ioan Slavici, *Mara*

A). Realizează un eseu liber de cel puțin două pagini în care să caracterizezi cele două personaje feminine ale romanului.

B). Argumentează apartenența romanului la tema familiei și a iubirii.

C). Citește fragmentul de mai jos:

« Tot n-are nimeni copii ca mine!, își zice ea, și nimeni nu poate s-o știe aceasta mai bine decât dânsa, care ziua toată vede mereu copii și oameni și nu poate să vadă ființă omenească fără ca s-o pună alături de copiii ei. Mult sunt sănătoși și rumeni, voinici și plini de viață, deștepți și frumoși, răi sunt, mare minune, și e lucru știut că oameni de dai Doamne numai din copii răi se fac ». Compară sentimentele Marei cu cele ale personajului feminin din schița *Vizită...* de I.L. Caragiale. Consideri că cele două personaje au un mod corect sau eronat de a judeca despre copiii lor?

D). Având în vedere că *Bildungsroman* este considerat un roman al inițierii, al pregătirii pentru viață, al maturizării personajului, explică de ce romanul *Mara* se încadrează în această tipologie.

E). Utilizează metoda ciorchinelui pentru a caracteriza personajele secundare ale romanului. Urmați etapele:

- se scrie un cuvânt / temă (care urmează a fi cercetat) în mijlocul tablei sau al foii de hârtie;

- se notează toate ideile, sintagmele sau cunoștințele care vă vin în minte în legătură cu tema respectivă în jurul acestuia, trăgându-se linii între acestea și cuvântul inițial;

- pe măsură ce scrieți cuvinte, idei noi, trageți linii între toate ideile ce par a fi conectate;

- activitatea se oprește când se epuizează toate ideile sau când s-a atins limita de timp acordată.

2. Marin Preda, *Moromeții*

A). Împărțiți clasa de elevi în șase grupe. Fiecare grupă va alege câte o scenă sau două, reprezentative din cele două volume, iar apoi va expune în fața clasei, printr-un reprezentant, ideile principale.

B). Scena cinei este prima din roman care ne prezintă personajele și relația din familia Moromete. Citește-o cu atenție și încearcă să motivezi așezarea la masă a fiecărui personaj.

C). Utilizând metoda ciorchinului, enumeră și motivează prin citate din text trăsăturile fizice și morale ale protagonistului romanului.

D). Elevii sunt împărțiți în trei grupe de lucru, în funcție de stilul de învățare predominant.

Fiecare grupă primește o sarcină de lucru și materialele necesare.

Grupa cu stil de învățare vizual: Realizați un desen care să înfățișeze relațiile dintre membrii familiei Moromete la începutul primului volum al romanului (scena cinei).

Elevii se vor folosi de manual și de cartoane și creioane colorate.

Grupa cu stil de învățare auditiv: Pornind de la întrebarea “În bine sau în rău se schimbaseră Moromete?”, organizați o discuție aducând argumente din al doilea volum al romanului.

Grupa cu stil de învățare practic: Identificați posibila zodie în care se încadrează Ilie Moromete, argumentându-vă alegerea.

Elevii vor folosi dicționarul limbii române pentru a afla definiția termenilor necunoscuți din fișa pe care o vor primi.

CARACTERIZAREA UNUI PERSONAJ CU AJUTORUL METODEI HOROSCOPIULUI

<p>BERBEC 21.03-20.04</p> <p>Trăsături Plin de inițiativă Dinamic Hotărât Egoist Extremist Neortodox Capricios</p> <p>VALOARE: idealism PERICOL: egoism</p>	<p>TAUR 21.04-21.05</p> <p>Trăsături Tenace Stoic Prudent Inflexibil Convențional Încăpățânat Rigid</p> <p>VALOARE: hotărâre PERICOL: posesiv</p>	<p>GEMENI 22.05-20.06</p> <p>Trăsături Multilateral Altruist Magnetic Perspicace Ambițios Ambiguu Neliniștit</p> <p>VALOARE: deștept PERICOL: împrăștiat</p>	<p>RAC 21.06-20.07</p> <p>Trăsături Intuitiv Analitic Sociabil Hipersensibil Ostentativ Susceptibil Metodic</p> <p>VALOARE: sensibilitate PERICOL: nesiguranță</p>
<p>LEU 21.07-21.08</p> <p>Trăsături Optimist Vivace Ambidextru Arogant Opulent Ostentativ Impetuos</p> <p>VALOARE: magnetism PERICOL: egoism</p>	<p>FECIOARA 22.08-22.09</p> <p>Trăsături Perfecționist Obiectiv Analitic Încăpățânat Precaut Indecis Modest</p> <p>VALOARE: capacitate PERICOL: analitică hipercriticism</p>	<p>BALANȚĂ 22.09-22.10</p> <p>Trăsături Intuitiv Logic Estetic Temperat Autocompătimitor Indolent Indecis</p> <p>VALOARE: diplomație PERICOL: autocompătimitire</p>	<p>SCORPION 23.10-22.11</p> <p>Trăsături Tenace Întreprinzător Pasionat Ager. Arogant Senzual Nemilos Sarcastic</p> <p>VALOARE: scop PERICOL: nemilos</p>
<p>SĂGETĂTOR 23.11-20.12</p> <p>Trăsături Neinteresat Idealist Profetic Compătimitor Risipitor Încăpățânat Lipsit de tact De neîncredere</p> <p>VALOARE: viziune PERICOL: împrăștiat</p>	<p>CAPRICORN 21.12-19.01</p> <p>Trăsături Diplomatic Pragmatic Profund Întreprinzător Avar Egoist Materialist Carierist</p> <p>VALOARE: ambiție PERICOL: rigiditate</p>	<p>VĂRĂTOR 20.01-18.02</p> <p>Trăsături Omenos Meditativ Onorabil Altruist Lipsit de simț practic De neînduplecat Excentric</p> <p>VALOARE: zelos PERICOL: fanatism</p>	<p>PEȘTI 19.03-20.03</p> <p>Trăsături Altruist Filantropic Compătimitor Adaptabil Supersensibil Credul Risipitor Capricios</p> <p>VALOARE: flexibilitate PERICOL: autocompătimitire</p>

III. IUBIREA

1. Mihai Eminescu, *Floare albastră*

- "Iar te-ai cufundat în stele
Și în nori și-n ceruri nalte?
De nu m-ai uita încalte,
Sufletul vieții mele.

În zadar râuri în soare
Grămădești-n a ta gândire
Și câmpiile Asire
Și întunecata mare;

Piramidele-nvechite
Urcă-n cer vârful lor mare -
Nu căta în depărtare
Fericirea ta, iubite!"

Astfel zise mititica,
Dulce netezindu-mi părul.
Ah! ea spuse adevărul;
Eu am râs, n-am zis nimica.

- "Hai în codrul cu verdeață,
Und-isvoare plâng în vale,
Stânca stă să se prăvale

În prăpastia măreață.

Acolo-n ochi de pădure,
Lângă trestia cea lină
Și sub bolta cea senină
Vom șede-a în foi de mure.

Și mi-i spune-atunci povești
Și minciuni cu-a ta guriță,
Eu pe-un fir de romăniță
Voi cerca de mă iubești.

Și de-a soarelui căldură
Voi fi roșie ca mărul,
Mi-oi desface de-aur părul,
Să-ți astup cu dânsul gura.

De mi-i da o sărutare,
Nime-n lume n-a s-o știe,
Căci va fi sub pălărie -
Ș-apoi cine treabă are!

Când prin crengi s-a fi ivit
Luna-n noaptea cea de vară,
Mi-i ține de subsuoară,
Te-oi ține de după gât.

Pe cărare-n bolți de frunze,
Apucând spre sat în vale,
Ne-om da sărutări pe cale,
Dulci ca florile ascunse.

Și sosind l-al porții prag,
Vom vorbi-n întunecime;
Grija noastră n-aib-o nime,
Cui ce-i pasă că-mi ești drag?"

Înc-o gură - și dispare...
Ca un stâlp eu stam în lună!
Ce frumoasă, ce nebună
E albastra-mi, dulce floare!

.....
Și te-ai dus, dulce minune,
Ș-a murit iubirea noastră -
Floare-albastră! Floare-albastră!...
Totuși este trist în lume!”

A). Asemănă motivul „florii albastre” cu cel întâlnit în opera germanului Novalis.

B). Identifică secvențele operei literare și comentează-le.

C). Recunoaște figurile de stil, rima și ritmul poeziei.

D). Deschide-ți sufletul! Citește cu atenție poezia și numește sentimentele transmise.

E). Aplicați metoda pălăriilor gânditoare! Aveți nevoie de 6 pălării colorate. Vă împărțiți în 6 echipe de lucru și rezolvați câte o cerință, în acord cu pălăria și culoarea grupei voastre.

Pălăria albă – povestitorul: Relatați întâmplarea din poezie în mod obiectiv.

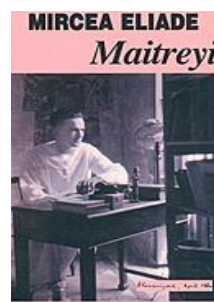
Pălăria galbenă – optimistul: Care este partea pozitivă a poeziei? Cine o relatează? De ce?

Pălăria roșie – sentimentalul: Ce îți place cel mai mult în poezie?

Pălăria verde – creatorul: Observă situația din poezie și adu noi soluții pentru împlinirea poveștii de dragoste!

Pălăria albastră – liderul: Formulează concluzia finală a poeziei, urmărind ultimele două strofe!

Pălăria neagră – criticul: Ce nu îți place în această poezie?

2. Mircea Eliade, *Maitreyi*

A). Alcătuiți caracterizarea personajului feminin al romanului utilizând metoda cvintetului.

Cvintetul = o metodă creativă, prin care în cinci versuri se sintetizează un conținut de idei. Se poate adăuga un desen.

Primul vers = un cuvânt – cheie referitor la discuție, fiind, de obicei, substantiv.

Al doilea vers = alcătuit din două cuvinte care descriu substantivul în discuție, fiind adjective.

Al treilea vers = alcătuit din trei cuvinte care exprimă o acțiune, fiind, de regulă, verbe la modul gerunziu.

Al patrulea vers = conține patru cuvinte și exprimă sentimentele față de subiect.

Al cincilea vers = un cuvânt prin care se sintetizează cele prezentate.

B). Citește cu atenție cele două fragmente și precizează, într-un tabel, asemănările și deosebirile dintre cele două relatări ale aceleiași experiențe:

“... întocmai ca și în roman, drama în care mă aflam antrenat fără să știu începuse tot într-o bibliotecă. Văzând că, deși munceam câteva ceasuri pe zi, *Indexul* înainta totuși destul de încet, Dasgupta rugase pe Maitreyi să mă ajute.

Lucram amândoi în bibliotecă. În ultimele luni ne împrietenisem. Îi dădeam lecții de franceză, iar ea mă ajuta la bengaleză; traduceam împreună poeme de Tagore. Știam că venerează pe Tagore, pe care îl numea *gudurev*, știam de asemenea cât de complexă și suspectă poate fi admirația femeilor indiene pentru un *gudurev*; dar, adâncit în sanscrită și în roman, nu eram gelos. Nu-mi dădeam seama că, împotriva voinței mele, eram deja îndrăgostiți. Zic împotriva voinței mele pentru că mi se părea că întreaga familie complotază să rămânem cât mai mult timp împreună și bănuiala asta mă făcea să rezist.

Dar, deși crezusem că încep să cunosc sufletul indian, mă înșelasem. Nu era vorba de niciun complot. E probabil că Dasgupta se gândise la cu totul altceva: să mă introducă în familia lui printr-un fel de adopție”

(Mircea Eliade, *Memorii*)

“Maitreyi mă întrebă într-o zi dacă nu vreau să învăț bengaleza, mi-ar da ea lecții. Eu îmi cumpărasem deja, din cea dintâi săptămână, un manual simplu pentru conversația bengaleză, din care citeam pe ascuns, trudindu-mă să prind înțelesul acelor cuvinte pe care le striga Maitreyi când era chemată sau când se supăra. (...)

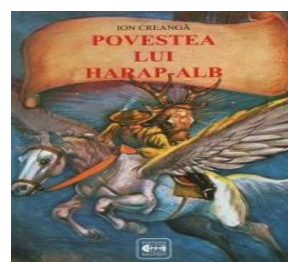
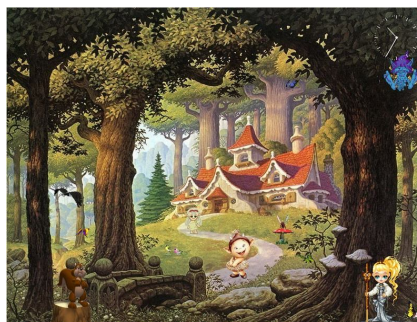
Chiar în acea zi, imediat după masă, ne-am așezat la lucru în odaia mea. Mă sfătuisem întâi să luăm lecțiile în odaia mea și propusesem biblioteca, dar inginerul m-a sfătuit să rămânem la mine, unde e mai multă liniște. (Eforturile vizibile pe care le făcea Sen ca să mă împrietenească cu Maitreyi și toleranța excesivă a d-nei Sen mă stinghereau tot mai mult, mă făceau bănuitor, răutăcios. Câteodată mă întrebam chiar dacă nu și-au pus în gând să mă căsătorească cu fata lor, deși, logic, lucrul acesta era o imposibilitate, și ei toți și-ar fi pierdut casta și numele dacă ar fi îngăduit o asemenea nuntă”

(Mircea Eliade, *Maitreyi*)

Asemănări	Deosebiri

C). Compune o poezie scurtă și expresivă dedicată pomului “șapte frunze”, de care era îndrăgostită Maitreyi.

IV. LUMI FANTASTICE

1. Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*

A). Continuă următorul tabel pentru a evidenția asemănările și deosebirile dintre basmul cult și basmul popular:

Basmul cult	Basmul popular
-narațiune în proză, de dimensiunea unei nuvele, cu aspectul unui <i>Bildungsroman</i> ; -.....	-creație epică, în proză, de mare întindere; -ideea centrală este lupta dintre Bine și Rău, reprezentată simbolic prin personaje; -.....

B). Redactează un basm original, pornind de la *Povestea lui Harap-Alb* de Ion Creangă, prin care să adaptezi opera literară consacrată la zilele contemporane.

C). Rescrie basmul, transformând finalul fericit în unul tragic.

D). Citește basmul *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*, cules de Petre Ispirescu, și găsește asemănările dintre acesta și basmul scris de Ion Creangă.

E). Având în vedere descrierile celor cinci prieteni fantastici, năzdrăvani, grotești ai lui Harap-Alb, încearcă să realizezi niște desene reprezentative după ce ai recunoscut fiecare personaj:

* „o dihanie de om, care se pârălea pe lângă un foc de douăzeci și patru de stânjeni”;

* „o namilă de om mânca brazdele de pe urma a douăzeci și patru de pluguri”;

* „o arătare de om băuse apa de la douăzeci și patru de iazuri și o gărlă pe care umblau 500 de mori”;

* „o schimonositură de om avea în frunte numai un ochi, mare cât o sită”;

* „o pocitanie de om umbla cu arcul după vânat pasări”;

Explică utilizarea cuvântului „om” în descrierea personajelor.

F). În *Povestea lui Harap-Alb* apar următoarele motive literare specifice basmelor:

- motivul împăratului cu trei feciori;
- motivul împăratului fără urmaș la tron;
- motivul probelor de curaj;
- motivul superiorității mezinului și al calului năzdrăvan;
- motivul drumului;
- motivul încercărilor repetate;
- motivul triumfului Binelui și al pedepsirii Răului.

Detaliază fiecare motiv prezent în listă, făcând referire la subiectul operei literare.

G). Fiind un *Bildungsroman*, *Povestea lui Harap-Alb* de Ion Creangă înfățișează maturizarea protagonistului în urma depășirii cu succes a fiecărei probe inițiatice. Astfel, acesta este pregătit pentru viața de familie și pentru a fi un bun conducător.

Identifică cele trei etape prin care trece personajul pe drumul cunoașterii.

H). Clasifică într-un tabel personajele reale și personajele fantastice care apar în basm. Motivează-ți opțiunea!

I). Explică titlul basmului, recunoscând figura de stil prezentă.

J). În acest basm putem sublinia mai multe interpretări simbolice:

- alegerea calului cu o tupsie de jărat sugerează purificarea trupului (calul = trupul; în mod simbolic, călărețul este spiritul);
 - pielea de urs primită de la Crai = cunoașterea exterioară, a lumii senzoriale, iar aruncarea ei arată depășirea acestei etape;
 - tăierea capului Cerbului = cunoașterea interioară, cunoașterea de sine;
 - lupta cu Împăratul Roș = lupta cu forțele răului, învingerea tentațiilor demonice;
 - casa de aramă = patimile aprinse care trebuie domolite;
 - hrana abundentă = lăcomia;
 - alegerea fetei = învingerea minciunii;
 - fuga fetei după Lună = ascunderea adevărului, a realității;
 - coborârea în fântână înseamnă, prin apa rece, dobândirea spiritului rece, adică a rațiunii;
 - Harap-Alb este ucis de Spân = etapa vieții de slugă a acestuia s-a încheiat;
 - înviat prin cele trei smicele de măr dulce și apa vie, apa moartă, el dobândește viața veșnică, este acum desăvârșit ca individ, fiind acum necesară nunta.
- Rețineți aceste interpretări și căutați altele de același gen!

2. Mircea Eliade, *La țigănci*

A). Potrivit psihologului american Howard Gardner, există mai multe tipuri de inteligențe. Această teorie este cunoscută sub denumirea de „inteligențe multiple”. Pentru a determina tipul de inteligență predominant în cazul tău, răspunde la următoarele întrebări marcând propozițiile adevărate pentru tine încercuind cifra indicată în paranteză:

- 1 Aud cuvintele în minte înainte de a le citi, rosti sau scrie. (1)
- 2 Oamenii vin la mine să ceară sfaturi atât la locul de muncă, cât și acasă. (6)
- 3 Petrec timp în mod regulat meditănd, reflectând și gândindu-mă la problemele importante ale vieții. (7)
- 4 Îmi place să fiu înconjurat de plante. (8)
- 5 Când am o problemă, caut ajutorul altcuiva mai degrabă decât să încerc s-o rezolv singur. (6)
- 6 Prefer cărțile cu ilustrații multe. (3)
- 7 Am o voce plăcută. (5)
- 8 Prefer sporturile de echipă celor care se practică individual. (6)
- 9 Trebuie să exersez pentru a-mi forma o deprindere; nu ajunge să citesc sau să urmăresc o demonstrație. (4)
- 10 Aud întotdeauna o notă falsă. (5)
- 11 Mă simt mai bine când lucrurile sunt măsurate, clasificate, analizate, cuantificate. (2)
- 12 Adesea mă joc cu animalele. (8)
- 13 Cred că am o coordonare motrică bună. (4)
- 14 Adesea bat ritmul sau fredonez când lucrez sau învăț ceva nou. (5)
- 15 Cărțile sunt foarte importante pentru mine. (1)
- 16 Am participat la sesiuni și seminarii de consiliere și dezvoltare personală ca să aflu mai multe despre mine însumi. (7)
- 17 Când închid ochii, văd adesea imagini clare. (3)
- 18 Am cel puțin trei prieteni apropiați. (6)
- 19 Rețin mai mult de la radio sau ascultând o casetă audio decât de la TV sau din filme. (1)

- 20Îmi place să găsesc erori de logică în ceea ce spun sau fac ceilalți.(2)
- 21Țin un jurnal în care consemnez evenimentele din viața mea interioară.(7)
- 22Îmi plac jocurile ca: Scrabble, integrale, etc.(1)
- 23Știu multe melodii.(5)
- 24Sunt patron sau cel puțin m-am gândit serios să încep o afacere proprie.(7)
- 25Prefer să-mi petrec serile cu prietenii decât să stau singur. (6)
- 26Pot să-mi imaginez ușor cum ar arăta ceva văzut de sus.(3)
- 27Dacă aud o melodie o dată sau de două ori, pot s-o reproduc cu acuratețe.(5)
- 28Fac experimente cu plante și animale.(8)
- 29Fac sport/activități sportive în mod regulat.(4)
- 30Îmi place să mă distrez pe mine și pe alții, cu rime sau cu jocuri de cuvinte.(1)
- 31Mă consider lider (alții mi-au spus că sunt lider).(6)
- 32Sunt sensibil la culori.(3)
- 33Mi-e greu să stau nemișcat mai mult timp.(4)
- 34Pot să socotesc în minte cu ușurință.(2)
- 35Când lucrez îmi place să categorisesc lucrurile după importanța lor.(8)
- 36Consider că am voință puternică și că sunt independent.(7)
- 37Matematica și științele au fost materiile mele preferate în școală.(2)
- 38Pot să țin ritmul cu un instrument de percuție simplu când se cântă o melodie.(5)
- 39Folosesc frecvent un aparat de fotografiat sau o cameră video pentru a înregistra ceea ce văd în jur.(3)
- 40Ceilalți îmi cer câteodată să explic sensul cuvintelor pe care le folosesc când scriu sau când vorbesc.(1)
- 41Îmi place să port haine din materiale naturale.(8)
- 42Sunt realist în privința punctelor mele tari și slabe (datorită feedback-ului primit din diverse surse).(7)
- 43Cele mai bune idei îmi vin când mă plimb,fac jogging sau desfășor o activitate fizică.(4)
- 44Prefer să joc Monopoly sau bridge decât să fac pasiențe sau să joc alte jocuri de unul singur.(6)
- 45Ascult frecvent muzică la radio, casetofon, etc.(5)
- 46Visez mult noaptea. (3)
- 47Ca elev, am învățat mai ușor la engleză, științe sociale și istorie decât la matematică și științe.(1)
- 48Prefer să petrec un week-end singur la o cabană în pădure, decât într-o stațiune modernă cu multă lume în jur.(7)
- 49Îmi place să cos, să țes, să cioplesc, să fac tâmplărie sau alte activități manuale.(4)

- 50Câteodată mă surprind mergând pe stradă fredonând.(5)
- 51Mă orientez ușor în locuri necunoscute.(3)
- 52Când conduc pe autostradă sunt mai atent la ce scrie pe pancarte decât la peisaj.(1)
- 53Mă simt bine în pădure.(8)
- 54Îmi place să joc jocuri care necesită gândire logică.(2)
- 55Simt nevoia să ating obiectele pentru a afla mai multe despre ele.(4)
- 56Îmi place să desenez sau să mâzgălesc.(3)
- 57Îmi place să-i învăț pe alții (indivizi sau grupuri) ceea ce știu eu să fac.(6)
- 58Îmi place să mă implic în activități legate de munca mea, biserică sau comunitate care presupun prezența unui număr mare de oameni.(6)
- 59Îmi place să fac experimente (ex.” Ce-ar fi dacă aş dubla cantitatea de apă pe care o torn la rădăcina trandafirului în fiecare zi?”) (2)
- 60Pot să răspund la atacuri cu argumente.(7)
- 61Cânt la un instrument muzical.(5)
- 62La școală geometria mi s-a părut mai ușoară decât algebra.(3)
- 63Mintea mea caută structuri, regularități, secvențe logice în jur.(2)
- 64Recent am scris ceva ce m-a făcut să mă simt mândru sau a fost apreciat de ceilalți.(1)
- 65Weekend-ul ideal este o ieșire în natură.(8)
- 66Mă simt bine în mijlocul mulțimii.(6)
- 67Cred că aproape orice are o explicație rațională. (2)
- 68Am un hobby pe care nu-l dezvolt altora.(7)
- 69Prefer să-mi petrec timpul liber în natură.(4)
- 70Mă interesează progresele în știință.(2)
- 71Sunt foarte bun bucătar.(8)
- 72Îmi place să mă joc cu jocuri de puzzle, labirint și alte jocuri vizuale.(3)
- 73Folosesc frecvent gesturi sau alte forme de limbaj corporal când vorbesc cu alții.(4)
- 74Viața mea ar fi mai săracă dacă nu ar fi muzica.(5)
- 75Uneori gândesc în concepte clare, abstracte, pe care nu le formulez în cuvinte sau imagini.(2)
- 76Conversația mea face apel frecvent la lucruri pe care le-am citit sau le-am auzit.(1)
- 77Am câteva scopuri importante în viață, la care mă gândesc în mod regulat.(7)
- 78În camera mea trebuie să fie o floare.(8)
- 79Îmi place “Montagne russe” (roller coaster) și alte experiențe fizice asemănătoare.(4)

Însumați de câte ori aveți fiecare număr și treceți cifra în dreptul numărului corespunzător. Scorurile cele mai ridicate indică inteligențele dumneavoastră predominante.

1.....; 2.....; 3.....; 4.....; 5.....; 6.....; 7.....; 8..... .

Pentru acest test, inteligențele au fost numerotate în felul următor :

1. verbală/lingvistică
2. matematică /logică
3. vizuală/spațială
4. corporală/ kinesteziică
5. ritmică /muzicală
6. interpersonală
7. intrapersonală
8. naturistă

Elevii se grupează în funcție de inteligența predominantă și rezolvă următoarele cerințe:

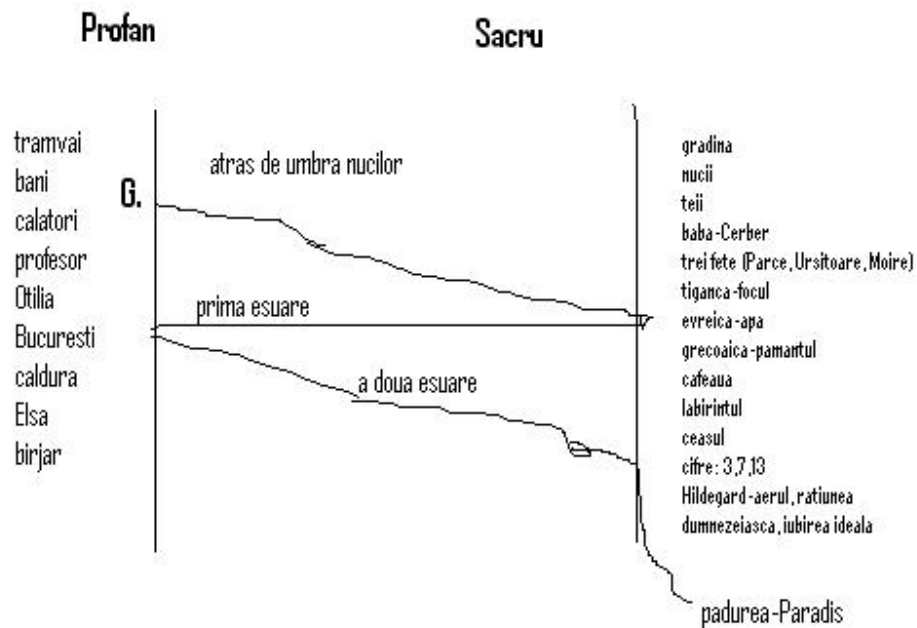
1. **Inteligența verbal-lingvistică:** Creați un monolog interior al lui Gavrilescu înainte de întoarcerea lui, în finalul nuvelei, la țigănci.
2. **Inteligența logico-matematică:** Reprezentați grafic relația dintre Gavrilescu și spațiul țigăncilor, evidențiind modificările suferite de aceasta pe parcursul acțiunii.
3. **Inteligența vizual-spațială:** Realizați un afiș publicitar pentru grădina țigăncilor și împrejurimile acesteia.
4. **Inteligența muzical-ritmică:** Alegeți una/ două secvențe din nuvelă și imaginați-vă ce instrumente muzicale/ ce melodii le-ar putea ilustra din punct de vedere auditiv.
5. **Inteligența corporal-kinesteziică:** Jucați o secvență din operă, provocându-i pe ceilalți să recunoască secvența.
6. **Inteligența naturistă:** Încadrați personajul principal în tipul temperamental potrivit, motivându-vă alegerea.

TIPURI TEMPERAMENTALE

<p>Sangvinicul: <i>Echilibrat</i> <i>Sociabil</i> <i>Hazliu</i> <i>Săritor</i> <i>Calm</i> <i>Entuziast</i> <i>Imprevizibil</i> <i>Imprudent</i> <i>Nestatornic</i> <i>Convingător</i> <i>Expansiv</i></p>	<p>Flegmaticul: <i>Îngândurat</i> <i>Pașnic</i> <i>Demn de încredere</i> <i>Închis în sine</i> <i>Laș</i> <i>Ezitant</i> <i>Echilibrat</i> <i>Consecvent</i> <i>Răbdător</i> <i>Rezervat</i> <i>Adaptabil</i></p>
<p>Colericul: <i>Agresiv</i> <i>Schimbător</i> <i>Extrovertit</i> <i>Comunicativ</i> <i>Intolerant</i> <i>Decis</i> <i>Independent</i> <i>Sigur pe sine</i> <i>Sincer</i> <i>Puternic</i> <i>Încăpățânat</i> <i>Nesăbuit</i></p>	<p>Melancolicul: <i>Perseverent</i> <i>Prevăzător</i> <i>Statornic</i> <i>Neînduplecat</i> <i>Introvertit</i> <i>Răzbunător</i> <i>Rezervat</i> <i>Nesociabil</i> <i>Liniștit</i> <i>Sensibil</i> <i>Încredere redusă în forțele proprii</i></p>

7. **Inteligența interpersonală:** Imaginați-vă un interviu cu Gavrilescu.
8. **Inteligența intrapersonală:** Notați opinia voastră despre gestul lui Gavrilescu de a se căsători cu Elsa.

B). Observă schema de mai jos și explic-o, având în vedere subiectul nuvelei fantastice *La țigănci* de Mircea Eliade:

C). Identifică cele patru secvențe constatate de Sorin Alexandrescu: REAL – “IREAL” – “REAL” – IREAL, motivând utilizarea ghilimelelor în cele două cazuri.

D). Găsiți semnificația simbolică a fiecăruia dintre elementele următoare din nuvelă: tramvaiul, căldura, Elsa, birjarul, nucii, teii, grădina țigăncilor, baba, cele trei fete, cafeaua, rățacirea lui Gavrilescu, oglinda, ceasul, Hildegard, pădurea.

FICȚIUNE ȘI REALITATE

I. ADOLESCENȚA

1. Citiți cu atenție textul și organizați o dezbatere cu tema: “Adolescentul – adult sau copil?”

“A călăuzi un copil prin anii adolescenței este o încercare complexă, în care cei mai mulți părinți din zilele noastre întâmpină dificultăți. Din aproape toate punctele de vedere, an de an, situația adolescentului devine tot mai critică. Sinuciderea în rândul adolescenților a crescut spectaculos, acum fiind a doua cauză importantă a morții celor între 14 și 20 de ani. Standardele și rezultatele școlare au scăzut continuu în ultimii ani. Abuzul de droguri, criminalitatea juvenilă, sarcina în rândul adolescentelor, bolile venerice, sentimentul de disperare sunt covârșitoare și din punct de vedere statistic.

Ce anume nu merge? Sursa primară a problemei se întâlnește de obicei la părinții care nu au o perspectivă echilibrată asupra relației cu adolescenții lor. Cei mai mulți părinți au idei greșite despre ceea ce este adolescența și ce ar trebui să aștepte din partea tinerilor.

Cu toate că cei mai mulți părinți își iubesc cu adevărat adolescenții, ei nu știu cum să-și manifeste această dragoste astfel încât adolescentul să se simtă iubit și acceptat. Totuși, părinții care doresc cu adevărat să le dea adolescenților ceea ce au ei nevoie, pot învăța cum să o facă.”

(Ross Campbell, *Adolescentul – copilul meu*)

II. FAMILIA

1. Se dă textul:

“Art. 1 În România statul ocrotește căsătoria și familia; el sprijină, prin măsuri economice și sociale, dezvoltarea și consolidarea familiei.

Statul apără interesele mamei și ale copilului și manifestă deosebită grijă pentru creșterea și educarea tinerei generații.

Familia are la bază căsătoria liber consimțită între soți.

În relațiile dintre soți, precum și în exercitarea drepturilor față de copii, bărbatul și femeia au drepturi egale.

Drepturile părintești se exercită numai în interesul copiilor.

Art. 2 Relațiile de familie se bazează pe prietenie și afecțiune reciprocă între membrii ei, care sunt dator să-și acorde unul altuia sprijin moral și material.”

(*Codul familiei*)

Motivează încadrarea textului în categoria nonficțională, nonliterară.

III. IUBIREA

1. Citește fragmentul din *Cântarea Cântărilor*, preluat din *Biblie* și identifică figurile de stil:

“Auzi glasul celui drag! Iată-l vine, săltând peste coline, trecând din munte-n munte. Ca o gazelă e iubitul meu sau e ca un pui de cerb; iată-l la noi pe prispă, iată-l privește pe fereastră, printre gratii iată-l se uită. Și începe să-mi vorbească: Scoală, draga mea, și vino! Iarna a trecut, ploaia a încetat. Flori pe câmp s-au arătat și a sosit vremea cântării, în țarină glas de turturea se aude. Smochinii își dezvelesc mugurii și florile de vie văzduhul parfumează. Scoală, draga mea, și vino! Porumbița mea, ce-n crăpături de stâncă, la loc prăpăstios te-ascunzi, arată-ți fața ta! Lasă-mă să-ți aud glasul! Că glasul tău e dulce și fața ta plăcută. Prindeți vulpile, prindeți puii lor, ele ne strică viile, că via noastră e acum în floare. Iubitul meu este al meu și eu sunt a lui. El printre crini își paște mieii. Până nu se răcorește ziua, până nu se-ntinde umbra serii, vino, dragul meu, săltând ca o căprioară, ca un pui de cerb, peste munții ce ne despart!”

IV. LUMI FANTASTICE

A). În ziarul “Sibianul” din 21 iulie 2005 a apărut un articol despre viața după moarte. Citește fragmentul selectat:

“Internată pentru o ocluzie intestinală, Ana era cât pe-aici să fie omorâtă de chirurgul care trebuia să o salveze. Acesta nu l-a mai așteptat pe anesteziștii și a greșit cantitățile de substanță anestezică, astfel că Ana s-a trezit în ghearele morții. "Mi-au spus că au încercat să mă resusciteze, iar după un timp m-au deconectat, pentru că nu mai aveam nicio funcție vitală. Mi-au pus cearceaful pe față și se îndreptau cu mine spre morgă. Atunci am început să respir. Am revenit!", povestește femeia care a văzut cum arată Raiul. În timp ce era "moartă", femeia de 45 de ani a parcurs celebrul tunel. "Pătrundeam într-un tunel și aveam impresia că mă apropiu de o făclie, ca de o lumânare. Pe măsură ce înaintam, însă, lumina se depărta. Apoi s-a luminat și am văzut foarte multe persoane decedate, dar care nu păreau a fi moarte și care nu aveau o legătură prea mare cu mine. Încercam să vorbesc cu ele, dar se întorceau, nu doreau. Pe drum, l-am văzut pe Goga. Nu mi-a zis nimic. Apoi m-am întâlnit cu bunica", a mărturisit Ana. Singura persoană cu care a putut vorbi a fost bunica sa. Tot ea a fost cea care a luat-o de mână și i-a deschis porțile Raiului. "Erau niște porți mari, ca de castel, dar s-au deschis de parcă ar fi fost pe senzori. Acolo era foarte liniște și foarte multă verdețură, ca un câmp de primăvară, cu tot felul de flori, iar bunica mi-a spus că sunt și oameni, pe care eu însă nu îi văd pentru că nu mi-a venit timpul”.

Prezentați, lucrând pe două grupe, opiniile Bisericii ortodoxe despre viața de după moarte și opiniile despre reîncarnare prezente în alte religii.

LITERATURĂ ȘI ALTE ARTE

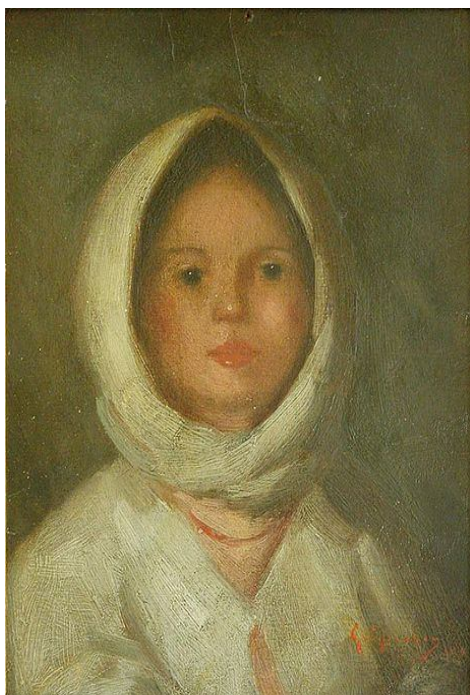
A). Realizează o copertă originală a cărții tale preferate, apoi, împreună cu toți colegii tăi, lipește desenul pe o planșă de carton. Astfel, toate desenele voastre pot împodobi sala de clasă.

B). Alege o secvență a unei opere literare studiate și, împreună cu mai mulți colegi, jucați rolurile din acel fragment.

C). Ascultă lectura poeziei eminesciene *Atât de fragedă...* în interpretare actoricească, apoi varianta muzicală a poeziei interpretate de “Mondial”. În cele din urmă, realizează un desen inspirat de opera literară amintită sau un afiș prin care să inviți oamenii la recitarea poeziei.

D). Vizionează ecranizarea romanului *Moromeții* de Marin Preda și compară cartea cu filmul.

E). Privește tabloul de mai jos:

Consideri că poți asemăna personajul din tabloul lui Nicolae Grigorescu, *Țărăncuța cu năframă*, cu unul dintre personajele literare studiate în acest an școlar ?
Cu care și de ce ?

F). Vizionează ecranizarea romanului *Harry Potter și piatra filozofală*. Citește cartea și fă o comparație între cele două modalități de exprimare artistică. Care dintre ele este mai complexă ? De ce ?

G). Pierre Auguste Renoir a fost un pictor foarte cunoscut, unul dintre tablourile sale importante fiind *Prânzul grupului de vâslași de pe malul mării*. Studiază personajele din tablou și redactează o scrisoare unuia dintre personaje, imaginându-ți viața lui.

H). Privește cu atenție imaginea de mai jos care redă o variantă de adaptare scenică a piesei lui I. L. Caragiale, *O scrisoare pierdută*. Consideri că piesa de teatru a fost pusă în scenă respectând indicațiile autorului referitoare la costume, decor, gesturi?

